

การเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร*
A Comparison of School Administrators' Participative Leadership
as Perceived by Teachers in Schools under the Bangkok
Secondary Educational Service Area Office

ยุทธศาสตร์ จันทรชุ่ม และปทุมพร เปียกนอม
Yuttasat Chanchoom and Patumphorn Piatanom
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Ramkhamhaeng University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: yut27558@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร และ 2) เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครูจำแนกตามสังกัด ตำแหน่ง/วิทยฐานะ และขนาดสถานศึกษาเป็นการวิจัยเชิงบรรยาย เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .962 จากกลุ่มตัวอย่าง ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2565 จำนวน 370 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของโคเฮนและใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวและเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสังกัด โดยภาพรวมและด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

*ได้รับบทความ: 17 มีนาคม 2566; แก้ไขบทความ: 19 มิถุนายน 2566; ตอรับตีพิมพ์: 24 มิถุนายน 2566

.05 จำแนกตามตำแหน่ง/วิทยฐานะ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม; ผู้บริหารสถานศึกษา; มัธยมศึกษา

Abstract

The purpose of this research was to; 1) investigate the participative leadership levels of school administrators according to teachers' perception in schools under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office, and 2) compare the participative leadership levels of school administrators according to teachers' perception which was classified by affiliation, position/academic standing, and school size. The research concentrated on using descriptive research, which employed research instrument was a questionnaire with the reliability coefficients of 0.962, from 370 teachers in schools under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office the academic year 2022. The sample size was calculated using Cohen's table, and stratified sampling was used to select the sample participants. The statistics used in the research were mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and Scheffé's multiple comparison method.

The findings of the research indicated:

1. Both of the overall and each dimension of participative leadership of school administrators were high level.
2. The results of participative leadership comparison's levels of school administrators can be summarized as follows: the perception about participative leadership's levels of school administrators with different classified by affiliation and school size were different with the statistical significance level of .05, except position/academic standing was not different.

Keywords: Participative leadership; School Administrators; Secondary education

1. บทนำ

ในยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลายมิติไม่ว่าจะเป็นด้านนวัตกรรม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนด้าน

วัฒนธรรม ส่งผลให้องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน จำเป็นต้องมีการปรับตัวเพื่อให้ทันต่อโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะสถาน

ศึกษาที่เป็นแหล่งผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการขับเคลื่อนภารกิจที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มีเป้าหมายพัฒนาคนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพพร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 และให้สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต ในการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว นั้น ต้องดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายด้านการศึกษาที่อยู่ในแผนการศึกษาแห่งชาติ มาตรฐานการศึกษาและกฎหมายด้านการศึกษากับการศึกษา ในทุกระดับและทุกระบบ โดยดำเนินการร่วมกับ เครือข่ายทางการศึกษาภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และขับเคลื่อนให้บรรลุเป้าหมายคนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 ตามแนวทางของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 และแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563)

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ต้องดำเนินงานตามนโยบายจากหน่วยงานส่วนกลาง เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งการดำเนินการเหล่านี้ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของบุคลากรในสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงไม่อาจใช้เพียงอำนาจที่ได้จากการแต่งตั้งในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้เกิดการ

ร่วมมือกันของบุคลากร โดยอาศัยภาวะผู้นำซึ่ง Johnson (2015) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำว่าเป็นกระบวนการที่ผู้นำและผู้ตาม ร่วมกันทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันซึ่งผู้นำจะใช้อิทธิพลเข้ามาช่วยในการกำหนดทิศทางการดำเนินงาน การจัดระเบียบ การประสานงาน การบริหารทรัพยากร การสร้างแรงจูงใจ และการจัดการปัญหา เพื่อให้ผู้ตามสามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่องค์กรกำหนด ดังนั้น การมีภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม โดย กิตติพงศ์ ทาปง (2563) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม คือ ความสามารถในการสั่งการ อำนวยการ สร้างแรงจูงใจให้กลุ่มปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้นเกิดความรู้สึกรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง โดยการสนับสนุนทั้งทางตรงและทางอ้อม มีการเปิดโอกาสให้ตัดสินใจ ปรีกษาหารือ แบ่งปันข้อมูลข่าวสารในการดำเนินการร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เนื่องด้วย บริบททางด้านเศรษฐกิจ สังคม ในพื้นที่ กรุงเทพมหานครที่ส่งผลต่อประชากร จำนวนสถานศึกษาและจำนวนของผู้เรียนในสถานศึกษา จึงส่งผล

ให้เกิดความหลากหลายทางด้านขนาดของสถานศึกษา นอกจากนี้ความแตกต่างของนโยบายในการบริหารจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครทั้งสองเขตที่มีความแตกต่างกัน จากเหตุผลทั้งด้านความแตกต่างของขนาดสถานศึกษาและนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ส่งผลให้แนวการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา และมุมมองที่มีต่อภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมที่หลากหลายแตกต่างกันโดยได้นำหลักการของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม (Participative Leadership) ของ Cohen & Uphoff (1981) ซึ่งได้ให้นิยามความหมายของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนองค์ประกอบของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมเพื่อผู้บริหารสถานศึกษาและครูสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ให้มีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อการบริหารการศึกษา

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามสังกัด ตำแหน่ง/วิทยฐานะ และขนาดสถานศึกษา

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานสอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย เขต 1 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 67 โรงเรียน รวม 4,844 คน และเขต 2 จำนวน 63 โรงเรียน รวม 5,776 คน รวมทั้งสิ้น 10,620 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของโคเฮน (Cohen, Lawrence, & Keith, 2011) พบว่า ต้องใช้ขนาดตัวอย่างจำนวน 370 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ชั้นภูมิ ตามสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ดังนี้ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สังกัด ตำแหน่ง/วิทยฐานะ และขนาดโรงเรียนเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 4 ด้านประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating

Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert Scale)

การสร้างเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย มีขั้นตอนและรายละเอียดในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม 2) กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะให้สอดคล้องกับตัวแปรที่ศึกษา 3) สร้างข้อคำถามของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ 4) นำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ นำค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruency: IOC) 6) นำแบบสอบถามมาตรวจดูค่าคะแนนของผู้เชี่ยวชาญในแต่ละข้อ โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60-1.00 และตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญมาปรับแก้ 7) วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบทั้งฉบับ โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ 0.962 และ 8) พิมพ์แบบสอบถามภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาฉบับสมบูรณ์ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพตามเกณฑ์

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบสอบถาม มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ 1) ขออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มอบให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และเขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์จัดเก็บข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง 370 คน 2) ดำเนินการรวบรวมแบบสอบถาม โดยได้รับคืนทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 83.78 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามแล้ว จึงทำการตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม แล้วนำไปวิเคราะห์ผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) หาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย 2) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อ รายด้าน และภาพรวม โดยกำหนดเกณฑ์การแปลคะแนนเฉลี่ย 3) วิเคราะห์เปรียบเทียบการรับรู้ของข้าราชการครูที่มีสังกัด และตำแหน่ง/วิทยฐานะที่มีต่อภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) และ 4) วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มาจากสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน ต่อภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Multiple Comparison Method)

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.04	0.69	มาก
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.06	0.68	มาก
3. การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์	3.99	0.76	มาก
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.10	0.68	มาก
รวม	4.06	0.66	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล รองลงมาคือการ

มีส่วนร่วมในการดำเนินงานและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์
ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสังกัด

ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	สังกัด				t	p
	สพม.กท. 1		สพม.กท. 2			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.11	0.73	3.96	0.63	1.967	0.050
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.11	0.74	4.01	0.62	1.334	0.183
3. การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์	4.11	0.80	3.88	0.69	2.793*	0.006
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.18	0.72	4.07	0.62	1.404	0.161
รวม	4.13	0.71	3.98	0.60	2.017*	0.045

* p < .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสังกัด โดยภาพรวมและด้าน การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร จำแนกตามตำแหน่ง/วิทยฐานะ

ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	ตำแหน่ง/วิทยฐานะ				t	p
	ไม่มีวิทยฐานะ		มีวิทยฐานะ			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.04	0.69	4.04	0.68	-0.035	0.972
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.05	0.67	4.08	0.70	-0.420	0.675
3. การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์	3.98	0.80	4.01	0.72	-0.393	0.694
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.08	0.72	4.17	0.64	-1.135	0.257
รวม	4.03	0.68	4.07	0.64	-0.523	0.601

จากตารางที่ 3 พบว่า ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม

ตำแหน่ง/วิทยฐานะ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	ขนาดสถานศึกษา			F	p
	เล็ก - กลาง	ใหญ่	ใหญ่พิเศษ		
	\bar{x}	\bar{x}	\bar{x}		
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.03	4.19	3.84	7.114*	0.001
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.00	4.23	3.91	6.572*	0.002
3. การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์	3.94	4.18	3.81	6.999*	0.001
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.07	4.28	4.00	5.288*	0.006
รวม	4.01	4.22	3.89	7.215*	0.001

* $p < .05$

จากตารางที่ 4 พบว่า ภาวะผู้นำแบบ มีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม

ขนาดสถานศึกษา	\bar{x}	ขนาดใหญ่พิเศษ	ขนาดเล็ก - กลาง	ขนาดใหญ่
		3.89	4.01	4.22
1. ขนาดใหญ่พิเศษ	3.89			
2. ขนาดเล็ก - กลาง	4.01			
3. ขนาดใหญ่	4.22	*		

* $p < .05$

จากตารางที่ 5 พบว่า ข้าราชการครูใน สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีการรับรู้ภาวะผู้นำ แบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่าง กับข้าราชการครูในสถานศึกษาขนาดใหญ่ ส่วนคู่ อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

5. อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การเปรียบเทียบภาวะ ผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการ รับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การมีส่วนร่วมใน การประเมินผล รองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการ

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็น รายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's)

ดำเนินงานและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การมี ส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของกิตติพงศ์ ทาปง (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมโดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ งานวิจัยของกิตติยา สุขเกษม (2564) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมตาม หลักพรหมวิหารธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา ใน กลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร อำเภอลาดยาว จังหวัด นครสวรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษา นครสวรรค์เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบ การศึกษาภาวะ ผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาตาม

การรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสังกัด ตำแหน่ง/วิทยฐานะ และขนาดสถานศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสังกัด โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยการรับรู้ระดับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มากกว่า ข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 (2565) ที่ได้กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ในส่วนของพันธกิจ ที่ระบุในด้าน (6) การพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) และส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้ Thailand 4.0 ซึ่งจากทิศทางการดำเนินงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่มีการส่งเสริมหลักการมีส่วนร่วมผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ดำเนินการบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวทางนโยบายที่ต้นสังกัดระบุไว้ และส่งผลมายังระดับการรับรู้ของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

มากกว่า ข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2

2.2 ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง/วิทยฐานะ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับกิตติศักดิ์ ศรีคำเบา (2565, หน้า 211-223) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขต ศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามวิทยฐานะ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของพัศกร โหมเพ็ง (2565, หน้า 93-108) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอกสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร จำแนกตามวิทยฐานะ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีการสนับสนุนข้าราชการครู ให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทุกกระบวนการ ทั้งการวางแผนแผนการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อหาแนวทางและ

ทิศทางในการดำเนินงาน นำไปสู่การกำหนด โครงการกิจกรรมที่สอดคล้องกับเป้าหมาย และมี ส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม การวัดและ ประเมินผล มีการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติ งานผ่านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อสถานศึกษาและกับตนเอง นำไปสู่การ มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับวิชิตา บุญเทียม (2565, หน้า 173-188) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิง นวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ภาวะ ผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนก ตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุสรฯ เย็นวัฒนา (2565, หน้า 71-83) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกล ยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนก ตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำ แบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการ มีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์มีค่าเฉลี่ย ต่ำที่สุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

กรุงเทพมหานครจึงควรมีนโยบาย แนวทางการ บริหารการส่งเสริมการสร้างภาวะผู้นำแบบมี ส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผล ประโยชน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผ่านการ ส่งเสริมให้บุคลากรริเริ่มดำเนินการในโครงการหรือ กิจกรรมใหม่ตามความต้องการของบุคลากร ที่เป็น ประโยชน์ต่อสถานศึกษามีการสร้างแรงจูงใจในการ ปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร ผ่านการชื่นชมยินดี เสริมกำลังใจ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วม ในการรับรู้ถึงสิทธิประโยชน์สวัสดิการ ที่เกิดขึ้นจาก การดำเนินงานตามความเหมาะสมอย่างยุติธรรม

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานครไปปรับประยุกต์ใช้ให้เข้ากับบริบท ของตนเอง ในการพัฒนาภาวะผู้นำ เพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการ สถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำแบบมี ส่วนร่วมในมุมมองอื่นๆ เช่น ด้านการมีส่วนร่วม ในการสร้างบรรยากาศขององค์กรที่มีการร่วมกัน กำหนดการทำงานที่ชัดเจน และร่วมสร้าง บรรยากาศที่ดีด้านการมีส่วนร่วมในหน้าที่ รับผิดชอบที่มีส่วนร่วมในการกำหนดหน้าที่ความ รับผิดชอบที่เหมาะสม และมีเป้าหมายการทำงาน ร่วมกันเพิ่มเติมเพื่อให้ครอบคลุมการบริหารจัดการ สถานศึกษาในทุกขอบข่าย และสามารถนำไป พัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมให้มีประสิทธิภาพ มากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาในด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป

มีส่วนร่วมนำมาสังเคราะห์ และเก็บข้อมูลวิจัย ผลการวิจัยทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ (Benefits) และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ดังภาพที่ 1

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำแบบ

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ ทาปง. (2563). *ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.*
- กิตติยา สุขเกษม. (2564). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.*
- กิตติศักดิ์ ศรีคำเบา. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตศรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(9), 211-223.*
- พัสกร โหมเพ็ง. (2565). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในสถานศึกษาเครือข่ายที่ 42 สำนักงานเขตหนองจอกสังกัดกรุงเทพมหานคร. Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(7), 93-108.*
- วิชุดา บุญเทียม. (2565). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 8(1), 173-188.*
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. (2565). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.*
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *รายงานประจำปี 2563. เข้าถึงได้จาก <http://backoffice.onec.go.th/uploaded2/Category/202105/PaperAnnualReport2563.pdf>*
- อนุสรณ์ เย็นวัฒนา. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ, 9(3), 71-83.*
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for international Studies.* New York: Cornell University Press.
- Cohen, L., Lawrence, M., & Keith, M. (2011). *Research Methods in Education.* (7th ed). London: Routledge.
- Johnson, C. E. (2015). *Meeting the Ethical Challenges of Leadership: Casting Light or Shadow.* Newberg, Oregon: George Fox University.